

SZCZEGÓŁOWY OPIS SYSTEMU PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH

W POLSCE W LATACH 2015-2020

Nowy system wsparcia bezpośredniego dla rolników w Polsce będzie składał się z następujących elementów:

- 1) jednolita płatność obszarowa,
- 2) płatność za zazielenienie,
- 3) płatność dla młodych rolników,
- 4) płatności związane z produkcją,
- 5) płatność dodatkowa,
- 6) płatności dla małych gospodarstw,
- 7) przejściowe wsparcie krajowe.

Pomoc będzie kierowana wyłącznie do tzw. **rolników aktywnych zawodowo**. Co do zasady płatności nie będą przyznawane osobom fizycznym lub prawnym, które administrują portami lotniczymi, wodociągami, trwałymi terenami sportowymi i rekreacyjnymi, jak również świadczą usługi przewozu kolejowego lub usługi w zakresie obrotu nieruchomościami. Wykluczenie to nie będzie jednak obejmować rolników, dla których roczna kwota płatności bezpośrednich **nie przekracza 5 000 EUR**.

W ramach nowego systemu będzie stosowana tzw. **degresywność**, polegająca na **redukcji płatności o 100% nadwyżki kwoty jednolitej płatności obszarowej ponad 150 tys. EUR**. Szacuje się, że redukcją płatności objętych będzie **ok. 150 gospodarstw** (gospodarstwa o powierzchni ok. 1,4 tys. ha i większej). Łączna kwota uzyskana w wyniku stosowania tego mechanizmu wyniesie **ok. 20 mln EUR rocznie**. Zgodnie z przepisami unijnymi, kwota ta zasili budżet PROW.

W nowym systemie będą obowiązywały (tak jak obecnie) **normy i wymogi zasady wzajemnej zgodności**.

1. Jednolita płatność obszarowa

W Polsce nadal będzie stosowany **uproszczony system płatności bezpośrednich** (co oznacza kontynuowanie stosowania jednolitej płatności obszarowej). Pozwoli to uniknąć kosztów wdrożenia, alternatywnego dla systemu uproszczonego, systemu płatności opartego na uprawnieniach i administrowania tym systemem.

Warunki przyznawania jednolitej płatności obszarowej po 2014 r. będą zbliżone do dotychczasowych warunków przyznawania tej płatności. Dlatego przyjmuje się, że jednolitą płatnością obszarową objętych zostanie, tak jak obecnie, **ok. 14 mln ha użytków rolnych**, a beneficjentami tej płatności nadal będzie **ok. 1,35 mln rolników**.

Na płatność tę przeznaczone zostanie **44,7% koperty krajowej** (tj. ogółu środków unijnych przeznaczonych na płatności bezpośrednie w Polsce), czyli **ponad 1,5 mld EUR rocznie**. Szacuje się, że stawka jednolitej płatności obszarowej wyniesie **ok. 110 EUR/ha**.

2. Płatność za zazielenienie (greening)

Na płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska (płatność za zazielenienie) przeznaczone zostanie **30% koperty krajowej**, czyli **ponad 1 mld EUR rocznie**. Szacuje się, że stawka płatności za zazielenienie wyniesie **ok. 74 EUR/ha**.

Zazielenienie będzie realizowane przez **trzy praktyki podstawowe**: **dywersyfikację upraw, utrzymanie trwałych użytków zielonych** oraz **utrzymanie obszarów proekologicznych** lub przez praktyki równoważne.

3. Płatność dla młodych rolników

Płatność dla młodych rolników to instrument ukierunkowany na ułatwianie zakładania działalności przez młodych (**do 40 roku życia**) rolników i dostosowań strukturalnych ich gospodarstw rolnych po rozpoczęciu działalności (**nie dłużej niż 5 lat, licząc od dnia założenia gospodarstwa**).

Planuje się przeznaczenie na tę płatność **2% koperty krajowej** (maksymalny odsetek dopuszczony przepisami unijnymi), czyli **ponad 67 mln EUR rocznie**.

Płatność dla młodych rolników będzie miała postać płatności powierzchniowej, a jej stawka wyniesie **25% średniej krajowej płatności na hektar**, czyli **ok. 62 EUR/ha**. Płatność będzie przyznawana do powierzchni **nie większej niż 50 ha**. Szacuje się, że do płatności tej kwalifikować się będzie corocznie **ok. 110 tys. rolników**.

4. Płatności związane z produkcją

Celem płatności związanych z produkcją jest wsparcie sektorów, które mają szczególne znaczenie gospodarcze, środowiskowe lub społeczne, i które znajdują się w trudnej sytuacji, tj. sektorów **bydła, krów, owiec, kóz, owoców miękkich (truskawki i maliny), chmielu, roślin wysokobiałkowych, buraków cukrowych, ziemniaków skrobiowych, pomidorów, lnu i konopi włóknistych**.

Na płatności związane z produkcją, we wszystkich sektorach łącznie, zostanie przeznaczone **15% koperty krajowej** (maksymalny odsetek dopuszczony przepisami unijnymi), tj. **ponad 500 mln EUR rocznie**.

5. Płatność dodatkowa

Wsparcie w ramach płatności dodatkowej będzie ukierunkowane na grupę gospodarstw średnich. Pozwoli to na skuteczniejsze wspieranie dochodów tych gospodarstw, które nie osiągają takich korzyści wynikających ze skali produkcji, jak gospodarstwa największe, niemniej jednak mają szansę na trwały rozwój.

Płatność dodatkowa będzie przysługiwała wszystkim rolnikom do gruntów mieszczących się w przedziale **od 3-ciego do 30-stego ha**.

Na płatność dodatkową przeznaczone zostanie **8,3% krajowej koperty finansowej (ok. 280 mln EUR rocznie)**. Stawka tej płatności wyniesie **ok. 41 EUR/ha**. Szacuje się, że płatność dodatkowa trafi do **ok. 920 tys. gospodarstw**, co stanowi ok. 68% całkowitej liczby beneficjentów płatności bezpośrednich w Polsce.

6. Płatności dla małych gospodarstw

Przy pomocy płatności dla małych gospodarstw realizowany będzie w szczególności cel uproszczeniowy, polegający na zwolnieniu rolników w nim uczestniczących z kontroli norm i wymogów zasady wzajemnej zgodności, a także z obowiązku stosowania praktyk w zakresie zazielenienia.

Do systemu dla małych gospodarstw rolnicy będą mogli przystąpić **tylko w pierwszym roku jego stosowania**, tj. w roku 2015. Rolnicy **otrzymujący nie więcej niż 1250 EUR będą włączani do systemu automatycznie**. Wystąpienie z tego systemu będzie możliwe w dowolnym momencie, przy czym będzie to wiązało się z brakiem możliwości ponownego w nim udziału w kolejnych latach.

Kwota płatności przysługująca danemu rolnikowi w ramach płatności dla małych gospodarstw to **suma wszystkich płatności, do których otrzymania rolnik byłby uprawniony, gdyby pozostał w systemie standardowym, przy czym kwota ta nie może przekraczać 1 250 EUR.**

Do systemu dla małych gospodarstw będzie mogło przystąpić każde gospodarstwo (brak jest jakichkolwiek ograniczeń, np. w zakresie powierzchni użytków rolnych), niemniej jednak – z uwagi na kwotowy limit wsparcia (max. 1 250 EUR/gospodarstwo) – zakłada się, że uczestnictwem w tym systemie zainteresowane będą tylko gospodarstwa najmniejsze. Szacuje się, że w systemie dla małych gospodarstw będzie uczestniczyć **ok. 680 tys. gospodarstw**, co stanowi prawie połowę całkowitej liczby beneficjentów płatności bezpośrednich w Polsce.

7. Przejściowe wsparcie krajowe

Przejściowym wsparciem krajowym będzie objęty **sektor tytoniu**. Jest to jedyny dotychczas wspierany sektor, w odniesieniu do którego przepisy unijne nie dają możliwości stosowania płatności związanych z produkcją.

Zgodnie z przepisami unijnymi, przejściowe wsparcie krajowe może być stosowane wyłącznie na warunkach, które były stosowane w odniesieniu do roku 2013. Oznacza to, że wsparcie w sektorze tytoniu będzie mogło być stosowane jedynie **w formie niezwiązanej z produkcją**. W Polsce jest **ok. 13 tys. beneficjentów tej płatności**.

Tabela 1. Projektowane wysokości stawek poszczególnych elementów systemu płatności bezpośrednich*

Szacunkowe stawki płatności			
Rodzaj płatności	Jedn.	Wysokość stawki [EUR]	
Jednolita płatność obszarowa	EUR/ha	110	
Płatność za zazielenienie	EUR/ha	74	
Wsparcie związane z produkcją	Bydło	EUR/szt.	70
	Krowy	EUR/szt.	70
	Owce	EUR/szt.	25
	Kozy	EUR/szt.	15
	Rośliny wysokobiałkowe	EUR/ha	326
	Chmiel	EUR/ha	480
	Skrobia	EUR/ha	400
	Buraki cukrowe	EUR/ha	400
	Pomidory	EUR/ha	400
	Owoce miękkie	EUR/ha	250
	Len	EUR/ha	200
	Konopie włókniste	EUR/ha	200
	Płatność dla młodych rolników	EUR/ha	62
	Płatność dodatkowa	EUR/ha	41
Płatność dla małych gospodarstw	EUR/gosp.	do 1 250	

* Ostateczne wysokości stawek określone będą co roku na podstawie wielkości dostępnej koperty finansowej oraz liczby hektarów lub liczby zwierząt zakwalifikowanych do wsparcia.